Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, četrtek 11. marca 1937 | Cena din 1

Slovenski dom

Štev. 57 | Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“ | Leto II.

Pomen Mussolinijevega obiska v severni Afriki

„Mussolini, poglavar vseh Libijcev...“

Rim, 11. marca. Mussolini se je snoči v vojni luki Gaeti vkrcal na križarko »Pola«. S te križarke bo Mussolini sledil manevrom italijanske mornarice ob libijskem obrežju. Ko se bo izkrcal v Tobruku, bo slavnostno izročil prometu novo italijansko avtomobilsko cesto, ki veže libijsko obrežje z egiptsko mejo. Naposled bo Mussolini 18. t. m. slavnostno začel sejem v Tripolisu.

V zvezi z Mussolinijevim prihodom v Tripolis je guverner maršal Balbo izdal na arabsko prebivalstvo poslanico, v kateri pravi, da Mussolini ni le šef vseh Italijanov, temveč tudi poglavar vseh Libijcev in da je »Mussolini bojevnik, kakor ste tudi vi bojevniki.« Naposled pravi proglas, da je Mussolini branilec ugleda Rima, »matere blagostanja vsega Sredozemskega morja.«

Pariz, 11. marca. o. Francoski listi se obširno bavijo s potovanjem italijanskega predsednika v Afriko, kateremu pripisujejo Francozi velik političen pomen. To potovanje jim povzroča tudi precejšnje skrbi, ker je jasno, da je dejstvo, da je Italija znala pridobiti zase severnoafriške mohamedance, za Francijo porazno. V kolikor so se simpatije arabskega prebivalstva v severni Afriki obrnile do Italije, v toliko jih je izgubila Francija, kar se čisto jasno kaže v vse večjem odporu Arabcev do francoske oblasti in do Francozov. Italija je s svojo, mohamedancem prijazno politiko v vzhodnem delu Sredozemskega morja ter v severni Afriki, docela izpodrinila vsak drugi vpliv, čeprav je Francija do zdaj te pokrajine smatrala za svoje interesno področje. To danes ne odgovarja več resnici. Resnično je tudi to, da se trenutno bije hud boj med angleško in italijansko propagando na bližnjem Vzhodu, česar so se tudi Angleži zavedli, da jih Italija s svojo spretno pridobivajočo taktiko povsod izpodmika.

»Echo de Paris« pravi, da je ducejevo potovanje v Afriko dokaz italijanske sile in moči in predstavlja odgovor Italije na angleško oboroževanje. Mussolinijevo bivanje v Libiji bo poziv novega Rima mohamedanskemu svetu, naj se zbere pod njegovim vodstvom. List trdi celo, da je ta Mussolinijeva pot neposreden poziv severnoafriškemu mohamedanstvu, naj se odpove pokroviteljstvu sil, ki so do zdaj odločale v Egiptu, v Tunisu in v Alžiru. Potovanje se da razlagati tudi s tem, da hoče Italija poudariti, da lahko v potrebi zapre prehod iz zahodnega v vzhodni del Sredozemskega morja čez ožino med Sicilijo in Biserto. Temu namenu služijo po mnenju Francozov tudi utrjevanja na otoku Panteleriji.

Podobno pišejo tudi vsi drugi francoski listi, zlasti levičarski, ki pozivajo po svoji stari navadi Anglijo, naj nastopi proti ogrožanju svojih koristi na Sredozemskem morju.

Usoda Madrida vse bolj ogrožena

Pariz, 11. marca. m. Ofenziva nacionalističnih čet se razvija z veliko naglico od vseh strani. Na raznih krajih je general Franco okoli Madrida osredotočil cele kolone tankov in artiljerije, neprestano pa se spuščajo v zrak številne eskadre nacionalističnih letal. Po vesteh iz Madrida se baje v vrstah nacionalistov nahaja pred Madridom tudi okoli 16.000 Italijanov. Branilci Madrida uvidevajo, da je napočil resen in usoden trenutek za špansko prestolnico ter so zato poklicali pod orožje vse mladeniče od 18. do 25. leta. Po vesteh iz glavnega poveljstva generala Franca so nacionalisti napredovali za 20 km v predelu Guadalajare.

Salamanca, 11. marca. o. Kljub silnemu dežju so nacionalistične čete v včerajšnjih bojih napredovale na vseh točkah bojišča, zlasti pa po dolini ob rekah Badiel in Tajuna. Nacionalisti so zavzeli več vasi in manjših mest. Desno krilo generala Franca je na fronti proti Aragonu uničilo vso obrambno črto rdečih, ki je ležala onstran aragonske ceste.

Poraz na vseh oddelkih fronte in več kakor gotov uspeh nacionalistične ofenzive priznavajo zdaj tudi branilci Madrida sami. Tako piše madridsko delavsko glasilo »Mundo Obrero« v svoji včerajšnji številki naslednje:

Snoči so se pri Guadalajari nadaljevale borbe, ki so imele za cilj, da bi ustavile sovražnika. Po napadu na naše središče, so se fašisti okrenili na naše desno krilo, da bi zavarovali glavni del svojih čet.

Iz te vesti se spozna načrt nacionalistične ofenzive na severu Madrida. Najprej so predrli vladno fronto pri Almadronesu, vzhodni del pa je prebil fronto pri Abanadesu. Zahodna kolona bi naj zavzela aragonsko cesto, osrednja kolona Brigueg in vzhodna kolona Siffuentes. Brigueg je blizu reke Tajune, Sifuentes pa je malo nad reko Tajo. Motorizirani oddelki so upornikom omogočali, da bi lahko zavzeli ti dve točki. Uporniki ne mislijo najbrž prodirati naravnost proti Guadalajari, ampak bodo najbrž nadaljevali prodiranje proti tem dvema krajema ob reki Tajuni in Tajo.

S špansko-francoske meje javljajo, da je včeraj prišlo do napada nacionalističnih letal na rdeče ladje v neposredni bližini francoske meje, tako da so morale francoske oblasti ukreniti vse potrebno za varstvo svojega obmejnega predela. Nacionalistična oborožena ladja je včeraj popoldne obstreljevala neki vladni petrolejski parnik, ki je skušal pobegniti v francosko pristanišče, a se je prej vnel. Čete generala Franca, ki prodirajo proti Guadajalari so prispele do 17 km od tega mesta. Davi so te čete zavzele križišče pri toriju. V zadnjih dveh dneh, to je od začetka ofenzive, je njihovo napredovanje doseglo 40 km.

Roosevelt proti vrhovnemu sodišču

Washington, 11. marca. AA. (DNB.) Predsednik Združenih držav Roosevelt je imel v radiu govor, v katerem je odločno nastopil proti vrhovnemu sodišču glede njegove sedanje sestave in smeri njegovega delovanja. Predsednik je poudaril, da je v korist ameriškega naroda, da kongres še na sedanjem zasedanju sprejme njegov zakonski predlog o reformi vrhovnega sodišča. Eden izmed glavnih ciljev, zaradi česar smo nekoč sprejeli ustavo USA, je rekel predsednik, je bil ta, da se naši zvezi, ki je bila v začetku zelo rahla vojaška zveza trinajstih državic, da čvrsta osrednja vlada, ki bo mogla odločno zastopati koristi celote na zunaj. Toda vrhovno sodišče deluje proti duhu ustave. Prilastilo si je vlogo nekake vrhovne zakonodajne oblasti, ki je še nad kongresom, ki je pa edini upravičen izdajati zakone, ter bi hotelo prepisovati tej državi, kakšno politiko naj vodi.

Roosevelt je dejal, da so nekateri člani vrhovnega sodišča, ki so pri zadnjih važnih sklepih ostali v manjšini, drastično rekli, da vrhovno sodišče ne sme vsiliti ameriški ustavi prisilni jopič. Vrhovno sodišče, je vzkliknil Roosevelt, se ima pokoriti ustavi, kakor delamo vsi v Združenih državah, ne pa da bi si domišljalo, da bo nad ustavo. Ne morem dalje dovoliti, da bi bili problemi, ki so življenjskega pomena za naš narod, ostali še nadalje neurejeni, zaradi visoke sodne ustanove, ki trpi za političnim in pravnim poapnenjem žil.

H koncu svojega govora je predsednik Roosevelt dejal, da hoče imenovati nove sodnike, ki bodo res kot sodniki delovali, ne pa da bi se hoteli iti zakonodajalce.

Predsednik je končal svoj govor z besedami: **Ameriški narod noče, da bi se kdo iz njega norčeval. Narod želi, da se doseže ravnotežje med upravo, zakonodajno in sodno oblastjo.**

Madžarska vlada zanikuje vesti o prevratu

Budimpešta, 11. marca. Predsednik vlade Daranyi je dal danes v parlamentu tole izjavo: Dolžnost vlade je, da pozorno spremlja vse politične dogodke in gibanja v državi in da pazi na to, da ne pridejo čez meje zakonov in da se ne razvijejo v smeri, ki bi utegnile skaliti red in mir v državi. Lahko izjavim, da je madžarska vlada vršila to svojo dolžnost in da jo bo vršila tudi v bodoče. Toda vladna dolžnost ni, da bi pomirila nervoznost raznih osebnosti, nervoznost, ki je nastala zaradi vseh mogočih govoric, ki so brez vsake podlage, in da bi takšno razpoloženje vzela kot razlog za akcijo, ki ne bi imela stvarne podlage. Oblast je slej ko prej v rokah ustavne vlade. Vlada sprejme vsako nepristransko kritiko svojega dela, ki stremi po tem, da zagotovi cilje, ki so vsem znani, in da jih doseže po določenem programu. Ne moremo pa dovoliti, da bi bilo naše konstruktivno delo za zagotovitev ukrepov socialnega in gospodarskega reda in razvoja ogroženo po kakršnihkoli ekstremističnih poskusih, Na podlagi podatkov, ki z njimi razpolagam, lahko izjavim, da to delo madžarske vlade ni ogroženo.

Vlada prav tako nima razlogov za domnevo, da bi kateri tuj činitelj želel imeti kakšen vpliv na razvoj političnega življenja Madžarske, tudi posredno ne. Kar najodločneje moram protestirati zoper neodgovorne glasove, ki brez slehernega dejanskega razloga skušajo širiti podobne vesti. Vlada obžaluje, da so takšni neodgovorni glasovi mogli najti odmev v delu naše javnosti. Tem bolj obžaluje, ker razširjevalci teh glasov ne prizanašajo niti diplomatskemu zastopniku prijateljske države in ga skušajo naslikati v docela nasprotni luči, kakor bi bila v skladu z njegovo popolno korektnostjo. Prebivalstvo te države ima pravico pričakovati od vlade, da v vseh okoliščinah ohrani red in mir v državi. V imenu madžarske vlade lahko mirne duše izjavim, da prevzamemo nase to odgovornost. Po drugi strani pa lahko vlada in parlament pričakujeta od javnosti, da ne bo verjela histeričnim glasovom brez sleherne podlage, ki morejo le škodovati političnim in gospodarskim koristim države.

S sej senata

Belgrad, 11. marca. m. Na današnji dopoldanski seji senata bo na vrsti razprava o interpelaciji dr. Ivana Majstroviča na pravosodnega ministra glede izdanja novega trgovinskega pomorskega zakona. Po seji senata, ki bo, kakor kaže, zelo kratka, se bo sestal takoj finančni odbor senata ter bo razpravljal o proračunu državnih dohodkov in izdatkov za proračunsko leta 1937-38, ki ga je sinoči sprejela narodna skupščina s 177:78 glasovi.

Ženska, ki govori po shodih

Belgrad, 11. marca. m. Vladimir Radič, sin pokojnega Stepana Radiča, ki dosedaj ni aktivno posegal v politiko, je te dni obiskal več krajev na Hrvaškem in v Slavoniji ter tam prirejal shode. Na njih je govoril sam, na nekaterih shodih pa tudi njegova žena. Sem pa tja je nastopil na teh shodih še kdo od drugih vplivnih veljakov krajevnih organizacij bivše HSS.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: — 1, oblačno, mirno, 30 cm srena.

Kranjska gora: 0, barometer se dviga, 20 cm srena.

Vršič, Krnica: 180 cm pršiča, sankališče uporabno.

Bistrica-Bohinjsko jezero: + 3, dežuje, v dolini ni snega.

Komna: 0, sneži, 15 cm južnega snega na 220 centimetrov podlage.

Dva prizora s pogreba monsignora Toma Zupana

Vesti 11. marca

Proti voditelju Rexa Degrelleu bo v Bruslju kandidiral sedanji min. predsednik van Zeeland.

Za francosko obrambno posojilo je glasovalo 470 poslancev, proti posojilu 39, vzdržalo se jih je pa 92.

Sprejem zastopnikom 59 držav, ki se udeleže pariške svetovne razstave, je pred dvema dnevoma priredila pariška mestna občina.

800 vrst odpadkov je po berlinskih ulicah, kakor je ugotovila posebna komisija po nalogu odbora za gospodarsko štiriletko. Oddelki narodnosocialistične stranke bodo te odpadke morali vsak dan pobirati.

Nova čilenska vlada bo sestavljena zdaj, ko je zaradi volitev odstopila stara, iz liberalcev, radikalov, demokratov in neodvisnih, fašisti ter komunisti bodo pa v opoziciji.

Nova odlikovanja za junaštva je uvedel odbor za obrambo Madrida in odpravil vsa dosedanja. To je najbrž zelo potrebno delo spričo sedanjega položaja v Madridu.

Truplo maršala Focha bodo prepeljali iz dosedanje grobnice v Invalidski dom, kjer leže največji možje Francije. Foch bo imel grob poleg Napoleona Velikega.

Sklenitev dvostranske zveze z Belgijo bi rada izsilila Nemčija, da bi tako dala udarec francosko-sovjetski vojaški pogodbi.

Spor med Sovjeti in Japonsko utegne izbruhniti zaradi dejstva, da sovjetska vlada ne mara dati vizuma novemu tajniku japonskega poslaništva v Tokiu. Če bi Sovjeti vztrajali pri tem, utegnejo Japonci pretrgati diplomatske stike z Rusijo.

Kapital se vrača nazaj, a ne v Jugoslavijo, marveč v Francijo iz Anglije, kamor je pobegnil pred Blumovimi odredbami, ki jih je zdaj vlada v glavnem odpravila.

Predsednik angleške vlade Baldwin ne bo odstopil pred 5. majem, ker je za ta dan napovedano svečano kosilo, ki ga priredi vlada kralju.

Ribbentropova vrnitev v London vzbuja zanimanje ker domnevajo, da prinaša Ribbentrop Hitlerjev odgovor na angleško spomenico glede nemških mirovnih poroštev.

Avstralski trgovinski minister Galetta je odstopil, ker vlada ni soglašala z njegovo trgovinsko politiko napram Angliji.

Predsednih madjarske vlade Daranyi je v poslanski zbornici še enkrat zanikal vse govorice zadnjih dni o nekakem nameravanem prevratu na Madjarskem ter jih označil za izmišljotine inozemskih listov.

Kipar Ivan Meštrovič bo naredil kipa pokojnih romunskih kraljev Karola I. in Ferdinanda I.

Možnost za vrnitev prostovoljcev iz Španije obstoji in jo proučuje odbor za nevmešavanje. Tako je izjavil angleški zunanji minister Eden na vprašanje poslancev.

Nova irska ustava še zmeraj določa zvezo Irske z Anglijo. Po tej ustavi bo obnovljen tudi irski senat.

Stavka na največji ladji sveta »Normandie« je izbruhnila in traja že 72 ur. Uslužbenci zahtevajo 40 urni delavnik in zvišanje plač.

Podkralj Graziani bo v kratkem prišel v Italijo na oddih in okrevanje od ran, ki jih je dobil pri atentatu v Addis Abebi.

Gospa Simpsonova je prišla včeraj v grad Conde Pritoursu v srednji Franciji. V gradu bo najbrž ostala delj časa.

Za maršala angleške vojske so imenovali kralja Jurija VI. in mu bodo zlato maršalsko palico izročili na dan pred kronanjem.

Novo nemško državno posojilo je po veliki večini že podpisano iz bančnih in finančnih krogov.

Predsednik fašističnega zavoda za kulturo Gentile je odstopil in je Mussolini imenoval za njegovega naslednika Petra de Fransinia.

Francoski odbor za Sredozemlje se je sestal včeraj pod predsedstvom bivšega ministra Violettea in se bavil s položajem mohamedanstva na bližnjem Vzhodu in severni Afriki ter z velikimi političnimi gibanji, ki se kažejo v njem.

Posebna določila za časnikarje, ki so akreditirani pri ZN, bo zahteval švicarski zvezni svet, da ne bi ti časnikarji svojega položaja izrabljali v škodo Švice.

Krst v starosti 47 let je sprejela neka Madjarka v malem italijanskem mestu Sora, ko je prestopila iz kalvinske v katoliško vero.

Anglija bo protestirala pri Francovi vladi zaradi min, ki jih baje polagajo nacionalistične ladje ob vsej španski obali.

Spremembe v nemški diplomatski službi baje pripravlja Hitler in bo pri tej priliki zamenjanih več inozemskih poslanikov.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 11. marca. m. Donava in Sava pri Belgradu še vedno precej naraščata. Sava je preplavila vso okolico pristanišča. Promet po ulicah se vrši s čolni.

Zagreb, 11. marca. Danes zjutraj je bil operiran dr. Juraj Demetrovič, znani JNS-ar, ki se zaradi želodčnih kamnov že dalj časa zdravi v sanatoriju Srebrnjak.

Belgrad, 11. marca. m. Sinoči je zapustil našo prestolnico poštni minister Jardillier. Pred svojim odhodom se je v nevezanem razgovoru s časnikarji precej laskavo izrazil o vseh onih krajih, ki jih je v naši državi obiskal za časa svojega bivanja pri nas.

Veličastno slovo od T. Zupana

Ljubljana, 11. marca.

Z globokim spoštovanjem se je včeraj Ljubljana poslavljala od nepozabnega kulturnega, verskega in narodnega borca, Toma Zupana. Pogreb je bil napovedan ob 3 popoldne izpred Alojzijevišča. Že davno prej je nepregledna množica zavzela ves prostor ob straneh ulic, od stolnice do Alojzijevišča. Pred Alojzijeviščem so se zbrali medtem zastopniki vseh tukajšnjih uradov in oblasti z banom dr. Natlačenom, divizionarjem Toničem in mestnim županom dr. Adlešičem na čelu. Krsta je medtem ležala na nosilih pod obokanim vhodom v Alojzijevišče. Ob 3 je prispel škof dr. Gregorij Rožman ter je ob asistenci kanonikov gg. Volca in Zupana opravil pogrebne obrede in molitve. Pevski zbor Glasbene Matice je nato zapel žalostinko »Usliši nas, Gospod«.

Pred krsto je stopil mestni župan dr. Adlešič, ki se je poslovil od pokojnika s temi besedami:

Vedno pogosteje sega neizprosna smrt v vrste naših zaslužnih mož. Sedaj nam je vzela moža, ki je bil zaslužen za cel narod in posebej za mesto Ljubljano, našega častnega meščana. Danes spremljamo na zadnji poti moža — nestorja slov. duhovnikov in vzor človeka, katerega lik se je neizbrisno utisnil v vsa slovenska srca.

Točno dve leti po smrti svojega duhovnega tovariša, župnika trnovskega, zgodovinarja in častnega meščana ljubljanskega Vrhovnika, je umrl v visoki starosti 97 let, monsignor Tomo Zupan.

Dasi je poslednja leta bival sam zase v zasluženem pokoju na svojem gradiču na Okroglem, ni bil nikdar pozabljen od slovenskega naroda. Njegovo ime je znano vsakemu Slovencu; njegovo plemenito srce, vzorna delavnost in vzgledna narodna zavest so nam bile vedno svetal zgled in nam bo ta zgled ostal tudi v bodoče, nam in naši mladini ter potomcem.

Kot vztrajen duhovnik je prejel Tomo Zupan največja cerkvena počastila, bil je papežev tajni komornik in apostolski protonotar; prejel pa je tudi visoka posvetna odlikovanja.

Mesto Ljubljana se je oddolžilo za njegove zasluge z najvišjim odlikovanjem, ki mu ga more podeliti; izvolilo ga je za svojega častnega meščana.

In kdo bolj zasluži ta odlikovanja kot monsignor Tomo Zupan, 41 dolgih let je poučeval na gimnaziji verouk in slovenščino in vzgajal v pravem narodnem in verskem duhu slovensko mladino, ki ga hvaležna danes že v zreli moški dobi spremlja na tej žalostni poti. Svoje vzgojno delo je uveljavil tudi kot ravnatelj Alojzijevišča, kjer je kot idealni vzgojitelj dopolnjeval, česar šola ni mogla nuditi. Zbiral in vzbujal je talente, brusil je značaje in bil pravi duhovni oče slovenske mladine. Kot pedagog je bil tudi član okrajnega in 12 let tudi deželnega šolskega sveta.

Odlično se je udejstvoval tudi v občinskem svetu ljubljanskem, ki je pokojnika v letih 1885. do 1891. štel med svoje delovne člane.

Velika pa je bila zlasti njegova narodna zavest; saj je on med ustanovitelji prve slovenske narodno-obrambne družbe, Ciril-Metodove družbe in njen prvi prvomestnik ostal kot tak dolgo dobo 26 let. Prijel se je narodno-obrambnega dela z vso njemu lastno vestnostjo, železno vztrajnostjo in navdušenjem ter je to važno organizacijo kot njen voditelj uspešno uveljavil.

Tomo Zupan je bil tudi ugleden slovenski književnik, pisec najlepšega slovenskega jezika in odličen stilist.

Vse te zunanje odlike pa je prevevala kot najlepši čar njegova plemenita duša, njegovo zlato srce, velika vera in nezlomljivo upanje v pravico in resnico; in te njegove duhovne vrednote so tako velike in tako čiste, da moremo danes ob njegovem grobu reči s polnim priznanjem: Izgubili smo moža, toda njegovo delo in njegov kremenit značaj si je sam ustvaril najlepši spomenik v slovenskem narodu.

Večna slava njegovemu spominu, mir in pokoj njegovi plemeniti duši!

Nato se je razvil impozanten žalni sprevod proti stolnici. Pred četvero vpreženim mrtvaškim vozom je šel peš škof dr. Gregorij Rožman s svojo asistenco. Za mrtvaškim vozom pa je bilo najprej pokojnikovo sorodstvo, za sorodstvom pa v prvi vrsti ban dr. Natlačen in divizionar Tonič, dalje pa mestni župan dr. Adlešič z gospo in podžupan dr. Ravnihar. Sledil je ves odbor Ciril-Metodove družbe, predstavniki uradov in oblasti ter zastopniki skoraj vseh ljubljanskih kulturnih, narodnih in humanitarnih društev. Dolga pa je bila vrsta ostalega meščanstva in pokojnikovih prijateljev iz okolice njegovega doma.

V stolnici so položili krsto z truplom na mrtvaški oder, nakar je opravil molitve škof dr. Gregorij Rožman. Pevski zbor bogoslovcev je zapel »Reši me, o Gospod«, mešani zbor Glasbene Matice pa »Ecce quomodo moritur iustus«.

Truplo so prenesli nato na mrtvaški voz in izpred stolnice se je razvil zopet veličasten mrtvaški sprevod, ki je krenil preko Marijinega trga po Miklošičevi, Dalmatinovi in Komenskega ulici proti Sv. Križu. Kjer je šel dolgi sprevod, je tvorilo meščanstvo gost špalir ter z globokim spoštovanjem izkazalo pokojniku zadnjo čast. Pri Sv. Križu je opravil obrede škof dr. Gregorij Rožman, zadnji pozdrav pa je izrekel pokojniku predsednik Ciril-Metodove družbe g. ing. Maškovšek. V izbranih besedah je v imenu Ciril-Metodove družbe izrekel pokojniku trajno hvaležnost, ki jo bo ohranila družba do pokojnika za njegovo veliko in nesebično delo, ki ga je vršil na narodnostnem polju. Ob gomili so se nato vrstile dolge vrste pogrebcev, ki so metali na krsto zemeljske grude in se tako sklonjeni in užaloščeni poslavljali od blagega pokojnika.

Senzacijonalni pustolovni film iz življenja belih ljudi v vrtincu kitajskih meščanskih bojev

ORIJENT

V glavni vlogi: Gary Cooper in Madeleine Carroll

Tragična slika današnjih nemirov in bojev, ki vladajo na daljnem vzhodu, lepote in opasnosti rumenega carstva v filmu velike ljubezni in velike mržnje

Premijera jutri v kinu SLOGA!

Bednostni fond - za JNS-volitve

Ljubljana, 11. marca.

Oktobra 1933 so se vršile v dravski banovini občinske volitve, tako tudi v občini Trboje pri Smledniku, ki je sedaj združena s smledniško. O volilnih mahinacijah jeenesarskega režima je podala včerajšnja razprava pred malim kazenskim senatom, o kateri smo že včeraj kratko poročali, prav gorostasne rezultate. Mali kazenski senat so tvorili s. o. s. g. Ivan Brelih kot predsednik in gg. Alojzij Žigon in Rajko Lederhas kot sosodnika. Javno obtožbo je zastopal drž. tožilec dr. Julij Fellacher. Obtoženca je branil odvetnik dr. Boris Puc.

Obtoženec priznava mahinacije

Po končanih uvodnih formalnostih in prečitani obtožnici je sledil živahen in napet zagovor obtoženca, ki ga je uvedel senatni predsednik z besedami:

»Kaj pravite k obtožnici? Ste krivi? Priznate, da ste porabili denar v druge namene, kot je bilo določeno, in da ste napravili lažen izkaz? Ste krivi?«

Obtoženec je nekaj časa molčal, nato: »Nisem kriv!« Predsednik: »Takrat so bile občinske volitve. Kdaj ste dobili 2000 Din za javna dela?« »Tri dni pred volitvami.« — »Kdo je vam denar prinesel? Ali je bil dotičnik uradna oseba?« — »Ferdinand Zevnik, gostilničar. Prinesel ga je od okrajnega glavarstva iz Kranja.« — »Na kateri listi ste kandidirali?« — »Na listi JNS! Vložena je bila tudi protilista.« — »Ste prejeli kako navodilo, kako naj porabite ta denar? In kako ga naj obračunate?« — »Ne. Šele po volitvah sem na okrajnem glavarstvu izvedel, da je treba tudi za teh 2000 Din napraviti obračun. Odvrnil sem, da ga ne morem. Pa so mi dejali: »Napravite poljuben obračun, samo da je formalno na papirju.«

Noče vlačiti drugih v afero

Predsednik je nadaljeval: »Komu ste dali denar?« Obtoženec prav mirno: »Prvo Zevniku 400 Din, ki je denar prinesel. Drugače vse brez vsakih potrdil.« — »Vseh 2000 Din za občinske volitve?« — »Gospod! Še več!« — »Torej iz svojega?« — »No ja!« se je obtoženec namrdnil.

Predsednik: »Po svoji uvidevnosti ste torej denar razdelili. Izkaz pa ne odgovarja resnici?« Obtoženec resignirano: »Res ne!« Senatni predsednik mu je nato predočil njegovo izjavo, ki jo je podal v preiskavi: »Napravil sem obračun, da izkažem oblastvu, da denarja nisem vtaknil v svoj žep. Izkaz drugače ne odgovarja resnici o porabi denarja, o tem pa zaenkrat ne dam pojasnil, ker smatram za neumestno, da bi vlačil še druge v to zadevo. Veže me službena tajnost. Moralno sem tudi obvezan stvar zamolčati. Tako ste izjavili v preiskavi!«

Obtoženec: »Nisem hotel, da stvar pride v javnost.« — »Preje enkrat ste prejeli 8000 Din?« »Te sem popolnoma pravilno in v redu porabil.« Predsednik glasno n s povdarkom:

»Javen denar se ne sme porabljati za strankarske namene!«

»Kaj vam je rekel Zevnik o denarju?« — »Dejal mi je: ‚Na okrajnem glavarstvu sem dobil za volitve'.« Sodnik Al. Žigon je zahteval od obtoženca nekatera točnejša pojasnila: »Kaj je vam rekel glavar?« — »Dejal mi je, da naj napravim obračun.« Predsednik: »Vam je povedal g. glavar, zakaj rabi izkaz o porabi denarja?« Obtoženec omahujoč: »Naj naredim seznam o razdelitvi 2000 Din. Zneska nisem vpisal med dohodke občine.« Sodnik Žigon: »Ali ste se zavedali, da je bila to javna, ne privatna zadeva?« — »Mislil sem, da privatna.« Predsednik: »Pa kot župan občine?« »Na to nisem porajtal.«

Za kranjski okraj 20 000 Din

Banovinski svetnik dr. Fran Ogrin, ki je bil takrat okrajni načelnik v Kranju, je bil prvi kot priča zaslišan. Njegove izjave so bile jasne in točne. Omenil je: »Nekaj dni pred 15. oktobrom 1933 je prišlo od banske uprave na okrajno načelstvo v Kranj 20.000 Din za javna dela. Razdeljeno je bilo občinam največ 2000 do 3000 Din. Trboje so dobile 2000 Din. Tajnik je skrbel za odpošiljatev denarja, ne vem, ali po pošti ali po kaki osebi. Občinam so bile poslane hkratu okrožnice o porabi denarja. Ne vem pa, če je dobila občina Trboje pismeno naročilo.«

»Spominjam se, da je bil obtoženec pozneje enkrat pri meni. Noben državni uradnik, zlasti na odgovornem mestu pa ne sme in ne more naročiti, da naj se napravi poljuben izkaz za porabo denarja. Dotični denar je bil določen za javna dela. Mogoče me je obtoženec napačno razumel. Takrat so bile volitve v vseh občinah. V kranjskem okraju je prejelo teh 20.000 Din 7 občin od 21. Od banske uprave je prišel nalog, da je treba ta denar takoj odposlati na občine.«

Za neizvršeno javno delo - 400 Din

Priča Ferdinand Zevnik (gostilničar in takratni občinski odbornik) je prinesel denar. Med drugim je povedal: »Po opravkih sem bil na okrajnem načelstvu v Kranju. Tajnik Podkrižnik mi je rekel: »Denar je tukaj. Ga hočete nesti na občino?« Dobil sem 2000 Din na roke brez podpisa in potrdila. Ni rekel, čemu je denar. Mislil pa sem si, da je »taka-le stvar dobra za volitve«. Županu sem denar izročil na njegovem domu. Vprašal me je, zakaj da je denar? Odvrnil sem, mogoče da za volitve. Meni je takoj odštel 400 Din in sem odšel.«

»Zakaj vam je dal tako nagrado?« — »Rekel mi je župan: Malo poagitirajte za mene!«

»Se vam to ni čudno zdelo?« — »Ne dosti. Mislil sem, da je denar poslal g. Lončar, ker ga je obljubil. Večkrat sem slišal, da so dobivale občine pri volitvah denar za agitatorje.«

»Potem so napravili izkaz o porabi denarja. Tudi vi ste v njem. Ali je vaš podpis tam pristen?« Priča odločno: »Ni moj. Nisem sploh dal nikdar kako potrdilo. Kdo me je podpisal, ne vem.«

Predsednik je dalje pripomnil priči: **»V izkazu je zapisano, da ste bili kot brezposelni delavec 20 dni zaposleni za dnevno 20 Din.«**

»Nikdar ne!«

Priča Traven Lovro, bivši tajnik in blagajnik občine: »Meni sploh ni znano, da bi bil župan prejel 2000 Din. Meni tudi ni o tem nič pravil in mi jih tudi ni izročil. Izkaza nisem sestavil.«

Predsednik: »Zanimivo je! Zgoraj v naslovu navaja izkaz porabo 2000 Din, spodaj 2550 Din.«

Prečitane so bile nato izpovedbe prič — oseb, ki jim je obtoženec delil denar za volilno agitacijo. Nekaterim je dal večje, drugim manjše zneske. Zanimivo je dejstvo, da so v izkazu navedene osebe, ki sploh počene pare niso dobile. Vsi — obdarovanci in neobdarovanci pa soglasno potrjujejo, da so podpisi v izkazu ponarejeni. Pri gostilničarju Kumurki je obtoženec naročil 35 lit. pijače in mnogo jedače. Prejel je 500 Din.

Sodba

Po izvršenih drugih procesualnih formalnostih je bila izrečena sodba. Jernej Bohinje je bil obsojen **zaradi zločina zoper službeno dolžnost po § 397/I. k. z. na 1 mesec zapora, pogojno za 2 leti,** in v plačilo povprečnine 500 Din, ker je overovil lažno uradno listino s svojim podpisom v svojstvu župana.

Spor zaradi gradbenega načrta

med Mariborom in okolico

Maribor, 10. marca.

Danes popoldne so se začele v Mariboru važne komisijske obravnave, na katerih naj se uredi vprašanje gradbenega programa za Maribor in njegovo okolico. Kakor znano, predpisuje naš novi gradbeni zakon, ki je stopil v veljavo leta 1933, izdelavo posebnih gradbenih programov za mesta, v katerih bo vpoštevana tudi okolica, da se bo razvijala skupaj z mestom v harmonično celoto. Program naj predvideva bodoči razvoj mesta in okolice v prihodnjih 70—80 letih. Mariborski gradbeni urad je izdelal tak načrt, ki je pa izzval v okolici znaten odpor. Množile so se pritožbe okoliških občin in posameznikov, dokler ni sedaj banska uprava odredila, da se vrši komisijska razprava, ki naj ugotovi, v koliko so pritožbe okolice proti gradbenemu programu upravičene. Danes se je komisija sestala k plenarni seji na mestnem načelstvu V komisiji, ki jo vodi okrajni glavar za Maribor desni breg dr. Šiška, so gradbeni svetnik banske uprave ing. arh. Černivec iz Ljubljane, načelnik tehničnega razdelka banske uprave v Mariboru ing. Vanek, zastopnika mestnega gradbenega urada ravnatelj ing. Baran in ing. arh. Černigoj, dalje zastopniki okolice župan min. v pok. Vesenjak iz Košakov, župan Stržina iz Pobrežja, župan Kaloh iz Studencev ter župan Pristovnik iz Radvanja. Današnji konferenci je v začetku prisostoval tudi mariborski podžupan Žebot ter občinski svetniki in tajniki iz okoliških občin. Po otvoritvi je pozdravil navzoče podžupan Žebot ter izrekel željo, da bi se važno vprašanje gradbenega programa rešilo

sporazumno med mestom in okolico

Ing. arh. Černivec je podal nato nekaj splošnih pripomb k regulaciji po novem gradbenem zakonu. Regulacija ni predvidena samo za mesto, temveč tudi za okolico vendar teritorij ni predpisan, določil ga je mariborski gradbeni odbor. Banska uprava želi, da se vse pritožbe okolice rešijo, predno se pošlje projekt tega programa ministrstvu v potrditev. Ker so vse dosedanje pritožbe zgolj pavšalnega značaja, je naloga komisije, da na licu mesta ugotovi njihovo upravičenost ter izvrši eventuelne spremembe v mejah posameznih okolišev.

Ravnatelj mestnega gradbenega urada ing. **Baran** je nato obrazložil splošne pojme novega gradbenega zakona, ki je zelo moderen ter upošteva v se izkušnje, katere so imeli z regulacijami mest v inozemstvu. Povdarja, da bazirajo pritožbe iz okolice predvsem

na egoistični podlagi

ter se ozirajo samo na želje posameznikov, ki bi radi vse zazidali, oziroma čim najdražje prodali svoja zemljišča za gradbene parcele. Te želje pa ne morejo biti merodajne za razvoj mesta, ki je tako ozko navezano na svojo okolico, da jo mora zagrabiti v svoj gradbeni program ter določati tudi razvoj okolice po začrtanih smernicah, ki bodo tako za mesto, kakor za okolico koristne. Težnja okolice je, da bi živela na račun mesta, da bi privabila čim več stanovalcev, katerim daje mesto kruh. —

Zoper te navedbe je nastopil v imenu okoliških županov min. v p. **Vesenjak,** ki je ugovarjal, da bi okolica zasledovala egoistične cilje. Vendar, če je egoistično mesto, je z isto pravico egoistična tudi okolica, ki se ne bo dala izrabljati v svojo škodo od mesta. Dobro, da je dala banovina priložnost, da smejo tudi okoliške občine izraziti svoje poglede v regulacijski program. Okolica ima občutek, da jo mesto neupravičeno zapostavlja. Najboljših stavbišč ji ne pusti uporabljati. Pri sestavi gradbenega programa ni nihče vprašal za mnenje okolice, dasi bi morala biti pri tako važnem vprašanju zastopana tudi okolica v gradbenem odboru. Gradben program ne upošteva mesta in okolice kot eno celoto, temveč je izrazito naperjen proti okoliškemu prebivalstvu ter je na ta način 40.000 okoličanov oškodovanih na korist Maribora. Občinam jemlje načrt možnost nadaljniega svobodnega razvoja, vklepa jih v tesne gradbene okoliše ter zavira v njih širjenje industrije. Finančno in gospodarsko je ta načrt okolici v veliko škodo ter ga je treba prilagoditi tako, da bodo težnje okolice v polni meri upoštevane.

Zahteve okolice

Župan min v p. Vesenjak je nato obrazložil zahteve občine **Košaki.** Odklanja projekt, v kolikor tangira območje košaške občine. Program ustvarja iz najvažnejših področij občine zaščitne pasove, ki jih ne bi smela naseljevati. To posega daleč v pravice zasebne lastnine. Predlaga, da se zaščitni pas za teritorij občine docela opusti, v ožji gradbeni okoliš pa naj se vključijo vse doline in kotline, zlasti Ribniško selo ter celo Petrovo selo pod Kalvarijo, kjer se nahajajo najlepše stavbne parcele v občini. Protestira, da bi mestna občina postavljala po načrtu predvidene svoje javne zgradbe na teritoriju košaške občine.

Za občino Pobrežje predlaga župan **Stržina,** da se celoten teritorij katastralne občine Pobrežje vnese v ožji gradbeni okoliš, ali pa vsaj del, ki leži zapadno od Vrtne ulice ter da se posamezni ožji okoliši med seboj prometno povežejo.

Župan občine Studenci **Kaloh** opozarja, da program ne upošteva gospodarskega položaja studenške občine, ki je naseljena s samimi delavci, ki iščejo najcenejše parcele, da si postavijo tam svojo lastno streho ter si tako prihranijo najemnino. Iz zaščitenega pasu naj se vzame predvsem predel od Scherbauma do pekerske meje. Protestira proti temu, da bi se bodoče centralno pokopališče namestilo pod Pekersko goro. Zahteva, da se dovoli v Studencih naseljevanje industrije, ki bo dala delavstvu zaposlitev, ko bo ukinjena delavnica državnih železnic.

Župan iz Radvanja **Pristovnik** zahteva, da se celoten teritorij občine z izjemo Sohorja vnese v ožji gradbeni okoliš ter se ukinejo zaščitni pasovi, ki jemljejo Radvanju možnost razvoja proti mestu. Omogoči naj se tudi cestna zveza s Studenci. —

Vse te zahteve okolice so bile vzete na zapisnik. Zastopniki mestnega gradbenega urada so dokazovali na podlagi tozadevnega načrta, da so bile upravičene pritožbe okolice že upoštevane ter se ji je šlo na roko, koliko je bilo to mogoče.

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

»Dekliški internat« (Kino Union). Parodije na razne oblike vzgoje v dekliških internatih so postale tudi v filmu nekaka moda. Film pa nosi v sebi tudi nekaj osti proti mukam uniformiranega življenja na k. u. k. centralnih in provincijskih dvorih. V bistvu pa je sentimentalno romantična idila iz ljubezni mlade princezinje do neplemiškega zemljana, ki je za sodobni okus prikrojena tako, da so jo presadili prav v moderen čas. V jedru je ta zgodba simpatično obdelana, so pa tudi nepotrebni okraski, ki imajo svoj cilj v tem, da se tudi tako imenovana »visoka« družba pokaže zdrava in zmožna tvornega življenja v največji meri. Prvikrat je v glavni vlogi nastopila Angela Zalokarjeva, pa se mora reči, da je njena igra naravna, umerjena in simpatična. Zanimivo bi jo bilo videti še v kaki drugačni vlogi, ko bi ne bilo toliko bolestne mehkobe in solza.

»Medeni tedni« (Sloga). Plitev film, ki nosi naslov »veseloigra«. Dejanje je v gotovih prizorih, ki napovedujejo več, prisiljena narejenost, ki ne more priklicati pričakovanega in nameravanega humorja, jedra in cilja tega filma. Kar je smešnega, je le preprostost vsebine: Beg mlade žene zaradi skoro utemeljene klofute, moževo poizvedovanje prikazano bolj kot dejanje kljubovalnosti kakor pa ljubezni, vdinjanje mlade žene za natakarico, ki ji posel ne sme iti prveč lepo izpod rok, nepričakovano zopetno srečanje z možem, ki je preoblečen v našemljeno figuro, vrnitev klofute, nato nekam boljše predstavljena ljubezen iz strahu, v planinski koči, ki jo je zamedel plaz. Igra je pač preveč hoteno prikazovanje vihravosti dveh ljudi, ki si v zakonu predstavljata boj za — nadoblast. Za zabavo so na platno poklicali tudi cucka, ki ima dostop na mehko posteljno blazino in ki naj da poudarka moderni zakonski sreči. Zdi se, da je to edino, kar ima bolj resno in naravnost poučno vsebino. — Naslovi zaradi reklame so pa znani.

Za prijatelja je hotel sedeti

Maribor, 10. marca.

Pred okrožnim sodiščem sta sedela danes dva prijatelja, 22 letni France Švajgelj iz Paradiža ter 32 letni Anton Majcen iz Vičancev. Na zatožno klop je spravilo oba preveliko prijateljstvo, ki je bilo tako požrtvovalno, da je hotel Švajgelj celo v zapor namesto svojega prijatelja Majcna. Majcen je bil namreč svoječasno obsojen na zaporno kazen. Dne 22. oktobra se je javil Anton Majcen v mariborski jetnišnici, da nastopi prisojeno mu kazen. Ravnatelju jetnišnice se je pa ta Majcen zdel nekoliko mlad za svojih 32 let, pa se je za stvar natančneje zanimal. Zelo je bil presenečen, ko je ugotovil, da to ni pravi Majcen, temveč njegov prijatelj, 22 letni Švajgelj. Poslal ga je domov, sodišče pa je poklicalo pravega Majcna, da je svojo kazen sam odsedel. Zaradi poskusa varanja oblasti pa sta se danes oba prijatelja morala zagovarjati pred sodniki. Švajgelj je dobil 14 dni strogega zapora, ki ga bo sedaj moral odsedeti sam za sebe, dočim je bil Majcen obsojen na 14 dni strogega zapora, pogojno za dve leti.

Celjske novice

Celje, 10. marca.

Gradnja novega savinjskega kopališča v Celju na levem bregu Savinje, je gotovo važen problem, ki ga zahteva ne le uredba o pospeševanju turizma, temveč tudi vsa javnost. Vprašanje te gradnje je pri mestni občini toliko napredovalo, da je bilna seji mestnega sveta izvoljen poseben odbor za študinj gradnje novega kopališča, katerega tvorije predsedniki finanč. in gospodarskega odbora, gradbenega odbora ter odbora za tujski promet. Odbor ima za kopališče tri krasne načrte, ki predvidevajo seveda mnogo denarja za izvedbo, vendar bo moglo mesto doprinesti to žrtev, ako hoče napredovati in postati turistični in letoviški kraj v pravem pomenu besede.

Gostovanje Akademskega pevskega zbora v Celju. V soboto, 20. t. m. se bo vršil v Marijini cerkvi koncert slovenske duhovne pesmi, ki ga bo izvajal priznani pevski zbor slovenske univerze. Zbor vodi znani skladatelj, dirigent in vodja folklornega instituta državnega konservatorija v Ljubljani g. Franc Marolt. Občinstvo že danes opozarjamo na ta umetniški večer. Predprodaja vstopnic bo v knjigarni Goričar. Priprave za koncert vrši tukajšnje akademsko društvo.

Grandijozno filmsko delo iz življenja velikega človeka in genija v najboljši interpretaciji slavnega francoskega igralca

Harry Baur-a

Beethovnova velika ljubezen

njegovo delo in njegova bolest.

Režija: Abel Gance

Glasba: Luis Masson

V petek, soboto in nedeljo zaigra v uvodu pri zadnji predstavi g. prof. Reiny Gallatia I. in III. stavek iz Beethovnove lunine sonate v cis molu.

Premijera jutri v ELITNEM KINU MATICI

Kulturni koledar

Ivan Macher

11. marca 1919 je umrl v Ljubljani prirodopisec Ivan Macher. Rodil se je 25. avg. 1857 v Škofji Loki. — Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, vseučilišče pa na Dunaju (glavni predmet prirodopis). Najprej je bil suplent, potem profesor in l. 1895 prišel v Ljubljano najprej na učiteljišče, pozneje pa na II. drž. gimn. in l. 1907 na dekliški licej. V Planinskem vestniku je napisal več črtic in razprav (o Plitvičkih jezerih, Boki Kotorski, o ledenikih). Spisal je prirodopis za meščanske šole I. stopnjo (1907), II. stopnjo (1907) in III. stopnjo, deljeno za deške in dekliške meščanske šole (1908). Potem Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol (1907), Prirodopis rastlinstva za nižje razrede sred. šol (1909) in Botaniko za višje razrede srednjih šol (1910).

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 11. marca: Sofronij.
Petek, 12. marca: Gregor.

•

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

•

Drama: »Zadnji signal«. Premierski abonma.
Opera: »Hoffmannove pripovedke«.
Kino Union: »Dekliški internat«.
Kino Sloga: »Medeni tedni«.
Kino Matica: »Romeo in Julija«.

* KINO *

TEL. 22-21 UNION

Najlepše filmsko delo v režiji G. Bolwary-ja

Dekliški internat (PRINCESA DAGMAR)

Angela Salloker Raoul Aslan

TEL. 27-30 SLOGA

Danes poslednjič!

Komedija veselega humorja in izvrstne zabave

Medeni tedni

Anny Ondra — Hans Söhnker

TEL. 21-24 MATICA

Danes poslednjič!

William Shakespear-jevo nesmrtno delo

Romeo in Julija

Norma Shearer — Leslie Howard

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Filozofsko društvo v Ljubljani bo imelo v soboto 13. marca 1937 ob 18 v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi svoje šesto predavanje. Predaval bo vseuč. prof. dr. Alfred Šerko o temi Psihologija psihoz. K predavanju so vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

Ljubljansko gledališče

DRAMA: Začetek ob 20 uri.

Četrtek, 11. marca: Zadnji signal. Premiera. Premierski abonma.
Petek, 12. marca: ob 15. uri: Na ledeni plošči. Dijaška predstava. Izven. Izredno znižane cene od 14 do 2 Din.
Sobota, 13. marca: Simfonija 1937. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

OPERA: Začetek ob 20 uri.

Četrtek, 11. marca: Hoffmannove pripovedke. Red Četrtek.
Petek, 12. marca: Plesni večer bolgarskih narodnih plesov. Izven. Znižane cene.
Sobota, 13. marca: Ero z onega sveta. Izven. Znižane cene.

DRAMA

Opozarjamo na današnjo premiero, ki bo v drami. V režiji g. Cirila Debevca se uprizori Fraserjeva drama »Zadnji signal«. V posameznih vlogah nastopijo: Vida Juvanova, Polonca Juvanova, Levar, Jan, Cesar, Debevec, Plut, Potokar, Bratina, Skrbinšek in Gregorin. Dejanje se vrši konec maja 1902 v Transwaalu v Južni Afriki. Velja premierski abonma.

OPERA

Današnja uprizoritev »Hoffmannovih pripovedk« na odru naše opere bo ena poslednjih uprizoritev tega dela v letošnji sezoni. V glavnih vlogah nastopijo: ga. Gjungjenac Zlata, Banovec in Betetto. Ostala zasedba kakor običajno. Dirigira kapelnik Štritof. Predstava je za red Četrtek.

Večer bolgarskih narodnih plesov bomo imeli v opernem gledališču v petek, 12. marca. Najrazličnejše narodne plese in pesmi izvaja plesna skupina Račenica v originalnih in pestrih narodnih kostumih. Bolgarski folklor je izredno bogat, skoraj vsak pomembnejši kraj ima svoje plesekola, pa tudi ob najrazličnejših prilikah plešejo posebna svečanostna kola. Vse to bodo izvajali prvovrstni izvajalci, ki so dobili lani v Berlinu izmed vseh narodov, ki so plesali tam svoje narodne plese, prvo nagrado. Prireditev je izven in veljajo znižane cene od 30 Din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 11. marca. ob 20: **»Čevljar Anton Hit«.** Red C. Znižane cene.
Petek, 12. marca ob 20: **»Baletni večer Maksa Fromana in ljubljanskega baleta«.**

Ptuj

Ptuj, 10. marca.

Protituberkulozna liga v Ptuju. Kakor smo že poročali, se bo vršil dne 14. t. m. v mestni posvetovalnici v Ptuju redni letni občni zbor protituberkulozne lige. Ponovno opozarjamo prebivalstvo na to velevažno delovanje lige, katere cilj je zgolj blaginja naroda in pomagati onim, ki trpijo na tej kruti bolezni. Stopajmo v vrste bojevnikov proti jetiki v zavesti, da s tem delujemo za blaginjo naroda. Udeležimo se torej v čimvečjem številu občnega zbora.

Naročajte Slovenski dom!

Slovensko planinsko društvo polaga obračun

Ljubljana, 11. marca.

Nocoj se bo vršil občni zbor Slov. planinskega društva (Osrednjega društva) v Ljubljani. Društvo je pripravilo za občni zbor pregledna poročila, ki bodo olajšala dela na skupščini. Posnemamo nekaj podatkov iz tajnikovega poročila.

Delo razdeljeno na 7 odsekov

Društveno delo se je vršilo v odboru in odsekih. Društvo je imelo v preteklem poslovnem letu 7 odsekov, in sicer gradbeni odsek, ki je imel 25 sej, gospodarski 29 sej, zimsko alpinski 9, fotoodsek 9, literarno znanstveni 5, propagandni 3 seje, skupno 80 sej. Upravni odbor je vršil svoje delo v 48 sejah, skupno v odboru in odsekih 147 sej, kar pomeni, da društveno delo vsled svojega obsega in mnogovrstnosti zahteva skoro vsak drugi dan po eno sejo.

Tekom leta 1936. sta bili tudi dve seji širšega osrednjega odbora, kjer se je obravnavala predvsem likvidacija osrednjega odbora, vprašanje prenosa društvenega premoženja na nove edinice, izvedba novih pravil društva ter likvidacija reševalnega fonda, ki ga po novih pravilih sprejme v upravo glavni odbor SPD.

5.345 članov

Današnje zborovanje bo prvo, na katerem se na podlagi novih pravil sestaja osrednje društvo Slovenskega planinskega društva ali ljubljanska podružnica te naše organizacije. Osrednje društvo je štelo koncem leta 1936. 3095 rednih članov, dalje 775 akademikov in 1475 srednješolcev, skupno 5345 članov. Ugotoviti moramo neugodno dejstvo, da je v tem razdobju število rednih članov padlo za 388, kar so nam pa na novo včlanjene mladinske organizacije nadomestile.

Tujci v naših in mi v tujih gorah

Promet v naših gorah je bil na splošno zadovoljiv. Weekend-vozovnice so na eni strani blagodat za turiste, ker se je poset gor vsled njih povečal, na drugi strani pa so društvu ugrabile vse one člane, ki so bili v SPD organizirani le zaradi voznih ugodnosti. Zato nam je bila dobrodošla odločitev prometnega ministrstva, da planinci že v skupinah 4 oseb uživajo polovično voznino na železnici. Če se bo ta številka znižala še na polovico, bomo lahko rekli, da smo zadovoljni.

Naši člani so se krepko udejstvovali v preteklem poslovnem razdobju. Med alpinskimi podjetji naj tu omenim vežbalno odpravo SPD v Švico, ki je rodilo lep uspeh — naši planinci so se povzpeli na 12 nad 4000 m visokih vrhov. Prvenstvenih vzponov v naših domačih planinah ni bilo, saj so glavne stene že zavzete in vse kar se danes še podvzema na tem polju je bolj ali manj paberkovanje.

Osem smrtnih žrtev . . .

Kakor nobeno leto, tako tudi v preteklem ni počivala nesreča. Na veliko nedeljo je omagal v snegu in zmrznil Stanko Dolhar, 31. maja se je pri plezanju na Kalški gori smrtno ponesrečil akademik Bojan Lovša. 10. julija sta našla dva lovca v Kurji dolini pod Kalško goro že od 18. junija 1936 pogrešanega abiturijenta Srečka Vavpotiča, dne 29. julija pa so našli v Hudem grabnu trupli akademikov Vida Janše in Mladena Mikšiča, ki sta že par dni prej strmoglavila v prepad pod Podi, dne 24. julija sta se pri plezanju v Severni Triglavski steni smrtno ponesrečila Savo Domicelj in Egon Lettner iz Maribora. Dne 9. avgusta pa je tudi v Severni Triglavski steni doletela smrt Avstrijca Jos. Pfeiniga iz Beljaka.

Gradbena delavnost

Kar se tiče gradbene delavnosti, navaja poročilo pregleden seznam vseh del, ki so bila izvršena tekom preteklega poslovnega leta okrog po naših planinah. Gradbeno delo se zrcali najbolj v dograditvi impozantnega planinskega doma na Komni. Kakor kažejo že izkušnje prvega pol leta, bo ta postojanka tudi v gospodarskem oziru rentabilna.

V ostalem skoraj ni bilo koče ali doma, kjer bi se kaj ne popravljalo ali adaptiralo. Dasi je bilo na ta način izvršenih res mnogo del, je v tem oziru še precej potreb, ki pa čakajo na čas in denar...

O letošnjem proračunu ministra za telesno vzgojo

Pred dnevi je bil sprejet v proračunski predlog ministrstva za telesno vzgojo, ki bo v precejšnji meri pomagal našemu športu. V celoti je bilo v proračunski debati dovoljenih vsega skupaj en milijon 109.000 dinarjev za razne panoge športa, ki se izvajajo v Jugoslaviji. Posamezne zveze, katerim je že s proračunom dovoljen kredit, so tele: Zveza skavtov kraljevine Jugoslavije 70.000 Din, JZSZ 100.000 Din, za udeležbo tekmovalcev na olimpijskih igrah v Tokiu na Japonskem 100.000 Din, JLAZ 100.000 Din, Strelska zveza kraljevine Jugoslavije 100.000 Din, Jugoslov. veslaška zveza 100.000 Din, Jugosl. sabljaška zveza 60.000 Din, Jugosl. nogometna zveza 30.000 Din, Plavalna zveza 40.000 Din, športnemu klubu »Jug« v Belgradu za dograditev in ureditev zimsko športnega doma na Mavrovih hanih in za dograditev veslaškega doma na Ohridskem jezeru v Ohridu 50.000 Din, jahalnemu klubu Sv. Djordje iz Belgrada 50.000 Din, posameznim športnim zvezam, podzvezam, klubom in društvom bodo pa dovoljeni krediti od 5000 do 20.000 Din, s katerimi razpolaga minister po svoji uvidevnosti. Poleg teh kreditev je predvideno s proračunom tudi milijon dinarjev za ureditev športnih igrišč. Dalje je bil predložen tudi amandman za dograditev reprezentativnega športnega stadiona v Belgradu, ki se bo imenoval »Stadion Nj. Vel. kralja Petra II.« Za ta kredit se bo odprl fond pri Državni hipotekarni banki in bo iz letošnjega proračuna vplačan v ta fond prvi obrok za letošnje leto v znesku 5 milijonov dinarjev. Stadion mora biti dograjen v petih letih, do leta 1941, ko bo Nj. Vel. kralj Peter II. polnoleten. Za to priliko se namreč pripravljajo velike športne in druge svečanosti.

Ob prvem pogledu na letošnji sprejeti proračun ministrstva za telesno vzgojo moramo ugotoviti, da se je čvrsto stremljenje ministra gosp. dr. Rogiča pomagati našemu športnemu življu ravno v tem proračunu dobro pokazalo. Po vsem videzu ministrstvo za telesno vzgojo ne bo stalo nič več čisto ob strani in platonično ob problemih, ki so za razvoj jugoslovanskega športa izredno pomembni. Vsi gori navedeni krediti dokazujejo, da hoče minister dr. Rogič doseči za svoj resor čim več in izgleda, da gremo nasproti lepšim dnem.

Vendar pa se moramo ob gori navedenih številkah za hip ustaviti in jih malo premotriti. Z žalostjo moramo ugotoviti, da je Slovenija ostala skoraj neopažena in da ima marsikak klub v Sloveniji mnogo več zaslug za celoten jugoslovanski šport, kakor pa kak klub jahačev sv. Djordja ali pa celotna veslaška zveza. Kako je prišlo do tega, da slovenski šport ni dobil skoraj nič, ne vemo. Morda ni nihče g. ministra pravočasno opozoril na to ali je pa krivda kje drugje. Toda sedaj po toči zvoniti nima več smisla. Kar je izglasovano, je izglasovano in če smo zamudili priliko za sedaj, bodimo budni v bodoče.

Kakor izhaja iz proračuna, so odobreni tudi krediti, s katerimi razpolaga po svoji uvidevnosti sam minister za telesno vzgojo. Tako na primer oni za gradnjo športnih igrišč in vežbališč. Tukaj je prvo mesto, kjer moramo prijeti. Belgrad dobi letos za stadion, ki mora biti do leta 1941 dogotovljen, 5,000.000 Din. V Ljubljani imamo stadion, ki so ga leta in leta gradile pridne in žuljave slovenske roke z iztisnjenim denarjem. Danes še ni dovršen, ker ni denarja. Tudi Ljubljana bi hotela imeti za l. 1941 lep stadion, da bi mogla dostojno proslaviti polnoletnost Nj. Vel. kralja. In če mora država kje priskočiti na pomoč, mora tukaj. Zahteva naj se kredit, ki je določen za gradnjo igrišč, da ljubljanskemu stadionu ni pretiran. Kjer je privatna iniciativa žrtvovala že toliko, naj še država nekaj primakne in v kratkih letih bomo imeli v Ljubljani stadion, ki bo v ponos vsej Jugoslaviji.

Poleg tega kredita je dovoljenih še mnogo drugih, o katerih bo odločal tudi sam minister. Kaj so vse pri nas napravili športni klubi vse iz lastnih žrtev. Smučarski klub Ljubljana se sme primerjati z vsakim drugim klubom. Sp. klub Jug v Belgradu bo postavil svoj dom na Mavrovih hanih, Ljubljana ga je že postavila na Pokljuki. Še do danes ni plačan, tudi Sm. kl. Ljubljani je treba pomagati. Še toliko in toliko imamo primerov in klubov v Sloveniji, ki so pokazali, kaj so vse naredili. Preveč bi bilo omenjati vse, saj delo samo kriči dovolj zgovorno. Pri vsem pa ne smemo pozabiti Slovenskega planinskega društva, ki je v teku svojega obstoja opravilo naravnost legendarno delo in vendar ga danes zaenkrat še vedno pogrešamo med izbranimi.

Treba je zainteresirati merodajne činitelje in trdno smo prepričani, da bo tudi k nam še kanila drobtinica. Krediti so kot rečeno še vedno na razpolago in mi smo prepričani, da bo minister g. dr. Rogič v svoji veliki uvidevnosti vedno znal pravilno ceniti vse napore za delo na polju telesne vzgoje pri nas doma in da ne bodo utemeljene prošnje naletele na gluha ušesa in da ne bomo trkali zaman.

Sarajevski dogodki pred likvidacijo

Ljubljana, 10. marca.

Poročali smo že, koliko prahu so dvignili smučarski dogodki v Sarajevu. Zaradi teh dogodkov je Zimskošportna zveza določila posebno preiskovalno komisijo, ki je svoje delo že končala. O zadevi je razpravljala na svoji redni seji snoči uprava zveze. Uprava ne bo še izdala nobenega obvestila, to pa zato, ker preiskava še ni popolnoma končana. Tudi ne dajo pri Zvezi še nobenih pojasnil. Kakor pa smo zvedeli, je bila na snočni seji dvignjena izrečena suspenza, ki je zadela veliko tekmovalcev.

Preiskovalna komisija je pozvala vse prizadete, naj pismeno odgovore na stavljena vprašanja, ki se nanašajo na sarajevske dogodke. Od pozvanih jih je odgovorilo le 23, dočim so se nekateri izgovorili na bolezen, nekateri pa sploh niso odgovorili.

Na seji je bilo nato sklenjeno, da se vsem tistim, ki so na pozive odgovorili in se opravičili, dvigne suspenza brez vsake nadaljnje kazni; ravno tako se dvigne suspenza tudi ostalim, ki niso odgovorili; vendar pa je bil tem izrečen ukor. Startno prepoved imata zaradi nesportnega obnašanja Priveršek iz Maribora (do 18. febr. 1938) in Albin Jakopič z Jesenic (do 31. dec. t. l.). Kazen Priveršku je izrekla že mariborska podzveza in je zveza to kazen samo odobrila. Preiskava teče naprej še proti vodstvu tekem, proti nekemu klubskemu delegatu in proti tekmovalcu Žingerlinu iz Zagreba. Suspenza je dvignjena tudi proti vsem gorenjskim tekmovalcem (razen proti Albinu Jakopiču), dasi oni na pozive niso odgovorili. To pa zaradi tega, ker je prevzela vso odgovornost nase gorenjska podzveza, ki je razen v treh točkah (da se smuk-tekma razveljavi, da se uvede preiskava proti zveznemu funkcionarju Tavčarju in da se dvigne startna prepoved nad tekmovalci) umaknila svoje zahteve iz znanega dopisa, ki so ga objavili tudi nekateri listi.

Propadajoče hmeljarstvo

Slovenske Konjice, 10. marca.

Ko se bodo pričela hmeljarska dela ob Savinji, Dreti in tam okrog, bodo tudi naši hmeljarji začeli isto delo. Toda na žalost ne v večjem številu, ampak samo tu in tam, kjer so se pred leti bolj premožni kmetje uprli prevelikemu padcu cen ter z velikimi gmotnimi žrtvami — kljub deficitom ohranili hmeljske nasade. Mogoče bo nekaj teh hmeljarjev, ki se še vedno nadejajo porasta ceni pridelka, šlo letos z večjim veseljem na delo.

Čudovito so se namreč nekateri pred leti zagnali v gojitev te rastline; ne samo v Dravinjski dolini, ampak tudi v drugih podpohorskih dolinah kakor pri Čadramu, Tepanju, Sv. Venčeslu in tja proti Slovenski Bistrici. Bili so namreč mnenja, da bodo v nekaj letih enaki Krezu, če bi hmelj ohranil tedanjo visoko ceno. Kakor naglo so ga pričeli gojiti, tako hitro so ga po razočarajočem padcu cen opustili. Vsote, ki so bile namenjene obdelovanju hmelja, pa so vložili v kmetije ter so na dvojnem dobičku: nimajo strahu in nemirne krvi pri prodaji in kmetija lepo uspeva. Danes beležimo v Dravinjski dolini že prav pičlo število hmeljskih nasadov. Kaže pa se, da bodo tudi te v nekaj letih vzele slovo, ker kmetje v sedanjem stanju nočejo več riskirati. Tudi je nemogoče, da bi ga po morebitnem porastku cen spet nanovo nasadili.

Od tu in tam

Ogromno dediščino v znesku 180 milijonov dinarjev bo podedoval železniški uslužbenec Mirko Arvoj v Bjelovaru. Izseljeniški komisarijat v Zagrebu ga je namreč pozval, naj predloži dokumente, v kakem sorodstvu je z v Ameriki umrlim Oresom Arvojem, ki je zapustil tako ogromno premoženje. Za dediščino pa se ni javil samo ta, temveč tudi še 13 drugih iz Belgrada in Niša. Vendar pa bo dobil dediščino, ker je pravi brat umrlega Amerikanca. Tudi potem ne namerava zapustiti svoje službe pri železnici, pač pa bo delal toliko časa, da mogel stopiti v pokoj.

Štiri ladje, ki so bile v sestavu avstrijske vojne mornarice, ki je pri Visu premagala italijansko mornarico, se še sedaj nahajajo v naših vodah, vendar pa ne služijo tistim namenom, kakor so prej. Vse štiri so že dolga leta preurejene v stanovanje mornarjev ali pa za razne vaje.

Stekel pes je v Sisku ogrizel kar štiri ljudi. Ogrizel je svojega gospodarja, njegovo ženo, hčerko in slugo. Domači niso vedeli, da je pes stekel, šele po ogrizu so opazili na njem prve znake bolezni. Vsi ogrizeni so morali v Pasterjev zavod, dočim ostale pse, ki so bili še v hiši, nadzorujejo.

Čebelarji prevaževalci bodo imeli v Novem Sadu svoje zborovanje ter bodo razpravljali o raznih vprašanjih, ki zadevajo njihovo obrt. Bore se proti temu, da bi smeli kmetje z arsenom škropiti sadna drevesa v času, ko se pasejo čebele, dalje zahtevajo, da se zaščitijo umetni čebelni pašniki in izvede prisilno organiziranje vseh čebelarjev. Pritožujejo se pa tudi nad železniškimi tarifami za prevoz medu in čebel.

V Norinski kuli pri Metkoviču je bil pred dnevi izvršen strašen dvojni umor. Dva kmeta Mato in Anto sta prišla terjat svojega soseda, 70 letnega Mijo Jerkoviča, naj jima vrne posojenih 700 din. Starec pa ni bil kar nič voljan poravnati svoje obveznosti in je oba kmeta nagnal. Ta dva pa se spet nista dala kar enostavno vreči iz hiše. Beseda je dala besedo, nakar je starec potegnil nož in Mata zabodel v srce. Ko pa je Anto poskušal zbežati, je starec naskočil še njega in ga zabodel. Zraven pa je starec kar zdivjal, da so morali priti kmetje in ga razorožiti. Oba izterjevalca pa sta umrla.

V Osjeku je sedel pred sodiščem star gost raznih zaporov in so ga pretipavali zaradi dveh tatvin. Mož je bil zelo zagoneten ter mu niso mogli najti pravega imena. Nazadnje pa so ugotovili, da ima ta mož še kaj drugega na vesti. V Kkradinu je ubil tudi enega svojih tovarišev. Zaradi tega so razpravo proti njemu odložili in preiskavo raztegnili na novo odkritje.

V nedeljo bodo naši muslimani praznovali svoje novo leto. Po vrstnem redu je to leto 1356. Praznovanje bo v mnogih krajih zelo svečano ter bodo pri proslavah prvič sodelovale tudi muslimanke.

Italijani kupujejo sedaj po hrvatskih in sremskih sejmih tudi svinje. Povpraševanje pogosto in so zaradi tega cene že poskočile za okroglo 25%.

Vse priče v belgrajskem procesu proti inženirju Stojanoviču izpovedujejo, da je inženir vedno obljubljal Mili Dimitrijevičevi zakon. Razprava traja že tri dni in pomeni za Belgrad še vedno senzacijo. Tudi sedaj se vse javno mnenje obrača proti mlademu zapeljivcu.

Spor med taščo in snaho je dovedel do poboja v Bestrmi pri Petrinji. Milan Perenčevič se je pred nekaj meseci oženil z 18 letno Ljubico, kar pa ni bilo njegovi materi po volji. Mrzila je snaho in ji je ob vsaki priliki pokazala svoje nerazpoloženje. Sin se je zaman trudil, da bi ta spor poravnal. Ko pa je snaha zbolela in ni mogla jesti navadnih jedi, je starka porabila priliko in mlado ženo zanemarjala. Odrekla ji je tudi vsak priboljšek. Ko je snaha hotela mleka, je starka vzela sekiro in z njo dvakrat udarila snaho po glavi. Težko poškodovano so jo prepeljali v bolnišnico.

V Šibeniku je skupina treh mladeničev v torek zvečer poskušala oropati eno mestnih pošt. Zvečer so počakali pred vrati pošte na uradnico, ki je nosila ključe blagajne. Ko je uradnica zašla v stransko ulico, so jo vsi trije napadli, vendar je bila uradnica toliko pogumna, da se jim je postavila v bran. To je napadalce tako prestrašilo, da so začeli bežati, ker so se zaradi kričanja od vseh strani približevali ljudje. Napadalci so ji hoteli ukrasti ročno torbico in z njo ključe poštne blagajne, v kateri je bilo tisti večer nad 100.000 dinarjev gotovine.

V veletrgovino s sadjem je v Zagrebu vlomil preteklo noč neznan vlomilec, ki je raztrgal mrežo na pritličnem oknu. Nočni čuvaj pa je na svojem obhodu opazil, da nekaj ni v redu in je šel klicat lastnika. Ko sta bila oba pri vhodu v klet, kjer je bilo skladišče, sta se seveda pogovarjala o vlomu. Vlomilec, ki je vrtal blagajno, je slišal ta pogovor in je pobegnil preden sta čuvaj in lastnik obvestila policijo. Blagajno je sicer navrtal, vendar pa ni odnesel denarja.

Izredno veličastno bodo po pripravah sodeč proslavili Hrvatje 400 letnico padca Klisa ter smrti njegovega branitelja Petra Kružiča. Proslave se bodo udeležila mnoga društva in deputacije. Na vidnem mestu pa bodo postavili spominsko ploščo.

Tudi za generala Franca se nabirajo baje v naši državi prostovoljci, le da naše oblasti še niso mogle priti na sled agentom te vrste. Menda tudi ti agentje širijo tendencijozne vesti, ki pravijo, da je na španskem bojišču padlo že mnogo jugoslovanskih prostovoljcev pod različnimi okolnostmi. Dosedaj so se vse take vesti po zatrjevanju zagrebških listov izkazale kot neresnične.

Za ravnatelja nepopolne gimnazije v Murski Soboti je imenovan prof. inž. Ivo Zobec.

Šahovska tekma Soštanj : Slovenjgradec

Pred nekaj dnevi je bila v Šoštanju šahovska tekma med slovenjgraškim in šoštanjskim šahovskim klubom. Prireditev se je vršila v okviru proslave 10 letnice obstoja slovenjgraškega kluba, s katerim je šoštanjski klub v zelo prisrčnih in prijateljskih odnošajih. Goste je pozdravil predsednik domačega kluba g. Robinščak, zahvalil pa se je dr. Pohar. Igra sama je bila zelo živahna in napeta in ji je prisostvovalo obilo kibicev. Končala se je z zmago Šoštanjčanov z 9:7. Posamezni rezultati: Pušenjak : Lorbek 0:2 (prvo imenovani so Slovenjgradčani), dr. Pohar : Robinščak 2:0, Hajtnik : Zalar 2:0, Hernaus : Toter 2:0, Debelak : Ivančič 1 in pol : pol, Kralj : dr. Teofanovič pol : 1 in pol, Kavs : Koren 1:1, Debelak : Scharner 0:2. Ta tekma je že tretja med tema kluboma ter je pri vseh odnesel zmago Šoštanj.

Elektrika išče laž in resnico

Največje težave dela še vedno policijskim in sodnijskim oblastem dejstvo, da ni mogoče kar tako ugotoviti, kdaj ta ali oni zločinec govori resnico in kdaj laže. Temu — nekateri vsaj tako mislijo — bo sedaj, ko so iznašli poseben aparat, lažje priti do živega. Neki londonski zdravnik se je že dolgo časa pečal z mislijo, če ne bi bilo morda mogoče izumiti neko sredstvo, s pomočjo katerega bi se dalo malo hitreje ugotoviti, kdaj ta ali oni zločinec, ali pa tudi nezločinec, govori resnico. Po nekaj letih se mu je njegova zamisel posrečila Kmalu po svojem izumu pa omenjeni mož kar ni hotel ničesar več govoriti o tej stvari. Ta izum sicer ni bil nič posebnega, saj je ta Anglež izumil samo neke vrste opojne pijače, ki bi jih moral človek piti, da bi govoril vse po resnici. Saj je vendar znano, da že tisti, ki se malo napije že navadnega vina, največkrat res govori resnico. Zato pač ni treba posebnega izuma. Omenjeni izumitelj najbrž ni prenehal govoriti o svojem izumu zaradi tega, ker da se je bal za njegovo tajnost, pač pa mnogo bolj verjetno zato, ker je nihče ni smatral za kakšno posebnost.

Posebno nič novega pa ta izum ni pomenil za ameriške tovrstne strokovnjake. Oni so iznašli čisto nekaj drugega. Skonstruirali so neke vrste električni aparat, katerega že davno rabijo po nekaterih angleških zaporih, kjer imajo, kakor povsod drugod po svetu, vedno opraviti z ljudmi, o katerih ni vselej tako jasno, ali govore resnico, ali pa se lažejo. Kadar zaslišujejo obtoženca, ima ta električni aparat nalogo, da zabeleži hitrost utripanja srca, kajti splošno vlada tudi v zdravniških krogih prepričanje, da osebi, ki laže, srce hitreje bije, kot pa tistemu, ki govori resnico. Kdor laže, je vedno nekam nemiren, vsaj toliko, da tega ne more skriti pred občutljivostjo svojega srca. Vsaj tako mislijo. Vendar pa se moč in veljava takega električnega izuma zaustavi pogosto pred človeško dušo in gotovo še dolgo ne bo mogoče z električnimi aparati, če so še tako popolni, priti do dna vsem skritim tajnam človeške notranjosti.

Jasno je, da bo zločinčevo srce začelo hitreje biti, kadar mu bo sodnik začel postavljati najbolj različna vprašanja in zanke, toda prav tako ni nič čudnega, če začne srce utripati na vso moč tudi nedolžnemu, če ga začne kdo iznenada obdolževati tega ali onega zločina, ki ga ni zakrivil. Ta električni »detektiv«, ki naj dožene resnico in laž, ne bo prišel do točnih rezultatov. Pa ne samo to. V bodoče bo gotovo na račun tega izuma padlo vedno več žrtev, če se pri iskanju krivde ali nedolžnosti ne bodo posluževali nobenih drugih sredstev. Elektrika tudi ne more stopiti prav v vsako službo.

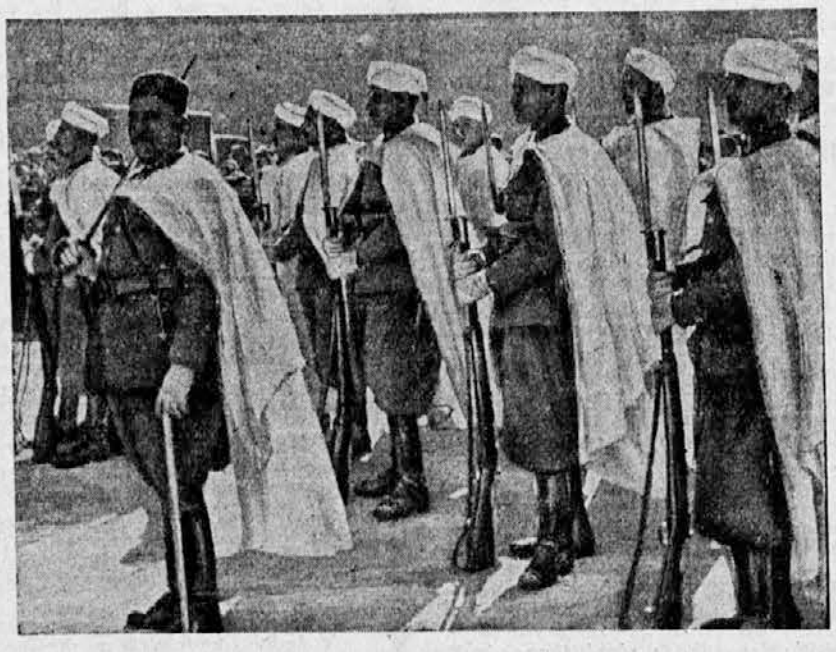

Telesna straža generala Franca.

Za 4 milijarde dinarjev lepotičja na leto

V Angliji so izračunali, da izdajo angleške dame na leto nič več in nič manj kakor okroglo štiri milijarde dinarjev samo za lepotičje. Pri nas bi bila to nekako tretjina državnega proračuna. Dobršen del tega zneska znosijo Angležinje v lepotične salone, kjer ima na deset tisoče mladih deklet prav lepo eksistenco. V tem poslu dobro izurjena dama zasluži prav lahko svojih 1000 Din na teden, pri čemer pa ni vračunana napitnina, ki je pa tudi ni malo. V najbolj elegantnih angleških salonih znaša enkratna takšna napitnina od 40 do 80 Din. Ni pa tudi nobena redkost, da dobi kakšno izurjeno dekle za napitnino kar cel funtski bankovec, kar bi se po naše reklo 250 Din. Dejstvo je, da dajejo dame neverjetno visoke napitnine posebno zaradi tega, ker polagajo vso važnost na to, da bodo res kolikor mogoče dovršeno postrežene. Podjetna ženska, ki si ustanovi v Angliji kak modni salonček, lahko zasluži letno do 500.000 Din. Angležinje morajo biti res lepe...

Kršitev zakonskih dolžnosti - 10 let robije

Po novem nemškem zakonskem pravu smatrajo, da je zakonolomstvo žalitev države same. To zakonsko pravo sicer še ni stopilo v veljavo, toda vse kaže, da bo prav kmalu. V pravosodnem nemškem ministrstvu delajo neumorno na to, da ga spravijo na dan in mu dajo obvezno moč. Novi zakonski osnutek predvideva kot največjo kazen za kršitev zakonskih dolžnosti 10 let robije. Prav tako predvideva zelo stroge kazni tudi za tiste, ki bi pri kakšni zakonski dvojici povzročili prepire, iz katerih bi se nato rodila ločitev zakona. Razumljivo je, da bo razprava o vsaki takšni kršitvi zakona trajala precej časa, predno se bo moglo res ugotoviti — če se bo — kdo je kriv zakonolomstva, ali mož, ali žena, ali pa kdo tretji. Dosedaj so take zakonske spore reševali samo na zahtevo enega od zakoncev in je bila največja kazen šestmesečni zapor.

Dobernik je stopil do odvetnika ter mu potožil, da mu sosed že toliko in toliko let dolguje toliko in toliko. Polovico mu da, ako more dolg iztirjati.

Po dveh mesecih se zopet oglasi pri odvetniku, da vpraša, kako je z zadevo.

»Težko gre, težko, svojo polovico sem že iztirjal, z vašo pa najbrž ne bo nič,« mu odvrne advokat.

Obvestila

Večer poljsko-argentinske glasbe bo jutri zvečer ob 20. uri v mali filharmonični dvorani. Ta koncertna prireditev spada v ciklus koncertov moderne glasbe, ki so se začeli že v lanski sezoni in se bodo tudi letos nadaljevali. Izvajalci tega večera so: ga. Milena Verbičeva, ki je znana kot naša odlična koncertna pevka, ki je parkrat nastopila tudi z lepim uspehom v operi. Kot odličen pianist je znan tudi g. prof. Pavel Šivic, ga. Marta Osterčeva pa je ena najboljših naših konservatorist, ki obiskujejo klavirski pouk na prvem našem glasbenem zavodu. Za večer veljajo za sedeže enotne cene po 10 Din, stojišča pa po 5 Din. Dobe se v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Žena generala Franca.

D' Annunzio napoveduje svojo smrt

Mnogo govore v zadnjem času v italijanskih političnih in literarnih krogih o nekem pismu, ki ga je napisal italijanski pesnik-vojak Gabriele d'Annunzio. Glavni fašistični tajnik Achille Starace je poslal temu pesniku knjigo spominov na vojaški pohod v Abesinijo ob priliki italijansko-abesinske vojne. Ko jo je d'Annunzio prebral, je napisal pismo, ki ga je naslovil na Staracea. Zadnji stavki, ki jih je napisal v tem pismu, so rodili mnogo razburjenja in strahu pri vseh njegovih prijateljih. V tem delu pisma je d'Annunzio zapisal sledeče:

»Dragi moj Achille mladostnega srca! Jaz sem sedaj star in ves bolan, in zaradi tega hočem pospešiti, da pride čimprej pome smrt. Ker smatram za sramotno, da bi umrl doma na postelji, poskušam sedaj svoj zadnji izum. Objemam Te in Ti pošiljam srčne želje, da postaneš čim bolj srečen!«

Pravijo, da je ta italijanski pesnik-vojak res sklenil, da bo tedaj, ko bo začutil, da se mu bliža konec, skočil v kopel, kjer bo prostovoljno poiskal smrt, da ga reši življenja. Ta kopel bo, kakor pripovedujejo, pripravljena prav po njegovem okusu. Sam bo, če že ni, izumil neko sredstvo, ki bo raztopljeno v vodi gotovo zadostno učinkovalo. Pravijo tudi, da je pri d'Annunziju, ki je znan kot umetnik v iznenadenjih, mogoče vse, tudi takšna njegova napoved lastne smrti.

Tekmovanje v stikanju po žepih

V Ameriki so v zadnjem času uprizorili čisto svoje vrste tekmovanje o stikanju po žepih. Do teh tekmovanj imajo pravico samo one ženske, ki so že poročene. Cilj teh tekem je, da vsaka tekmovalka poizkuša svoje sposobnosti v tem, kako hitro zna svojemu možu izprazniti žepe. Pa ne samo to. Tekmovalka se mora tudi čim hitreje poučiti o vsebini vseh listin, ki jih je mož pustil po svojih žepih. Pri tekmah je, kakor poročajo ameriški listi, zmagala v Newyorku neka gospa Braun. Vse žepe je svojemu možu pregledala v 15 minutah in je po preteku tega časa tudi lahko povedala vso vsebino pisem, ki jih je našla v žepih. Vprašanje je sedaj samo še v tem, koliko je žena mogla za vsebino teh pisem vedeti že pred pregledovanjem žepov. Ko človek sliši o takšnem stikanju po žepih, na prvi hip misli, da gre najmanj za kakšno lopovščino, ali vsaj za kakšno radovednost. Ko pa izve, da gre tu samo za tekmovanje, ki jih znajo uprizarjati menda samo v Ameriki, pa mu vseeno še ni jasno, kakšen namen prav za prav takšna tekmovanja imajo. Pa menda le ne vadijo v Ameriki žensk v tem, da bi čim hitreje mislile. Za to bi se že lahko poslužili tudi v Ameriki drugih sredstev.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Četrtek, 11. marca: 12 Iz Dvorakovih del (plošče) 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Koncert na wurlinških orglah (plošče) — Vreme, borza — 18 Vsakemu nekaj (Radijski orkester) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Sokolsko predavanje — 19.50 Zabavna ura (prizorček) — 20 Sekstet abitur. drž. učiteljske šole — 20.40 Lahka klavirska glasba (plošče) — 21 Koncert slovanske glasbe (Radijski orkester) — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Radijski jazz — vmesne speve poje g. M. Premelč.

Drugi programi

Četrtek, 11. marca: Belgrad-Zagreb: 20 Klavir — 20.30 Violina — 21 Igra — 21.30 Narodne pesmi — *Dunaj:* 19.50 Revija šlagerjev 1934-1936 — 22.20 Klavir — 22.45 Plesna glasba — *Budimpešta:* 19.30 Zabavni koncert — 22.35 Ciganska glasba — 22 Orkestralna glasba — 23.20 Plesna glasba — *Trst-Milan:* 17.15 Vokalni koncert — 21 Igre — 22.15 Violina in klavir — *Rim-Bari:* 21. Gluckova opera «Ifigenija na Avlidi« — *Praga:* 20.25 Beethovnov godalni kvartet — 21.25 Provaznikova opera «Gitta« — *Bratislava:* 19.30 R. Straussova opera «Kavalir z rožo« — *Varšava:* 21 Mednarodni tekmovalni koncert Chopinovih del — *Berlin - Hamburg - Vratislava:* 20,10 Plesni večer — Plesni večer — *Lipsko:* 19 Vojaški večer — *Frankfurt:* 20.05 Lortzingova komična opera «Orožar« — *Beromünster:* 20.05 Orkester in orgle — *Monte-Ceneri:* 20 Vokalni in instrumentalni koncert — *Strassbourg:* 21.30 Operni večer — *Bukarešt:* 20.15 Simfonični koncert — *Paris Radio-Bordeaux:* 21,30 Offenbachova opera «Hoffmannove pripovedke« — *Lyon:* 21.30 Gaveaxova opera «Leonora« — *Bruselj (francoski):* 21 Orkester in solisti — 22.15 Simfonični koncert

Berač: »Prosim, če bi mi dali kos potice.«

Gospodinja: »Kako to, potice? Ali vam ni kruh dosti dober?«

Berač: »Že, ampak, veste, danes je moj god.«

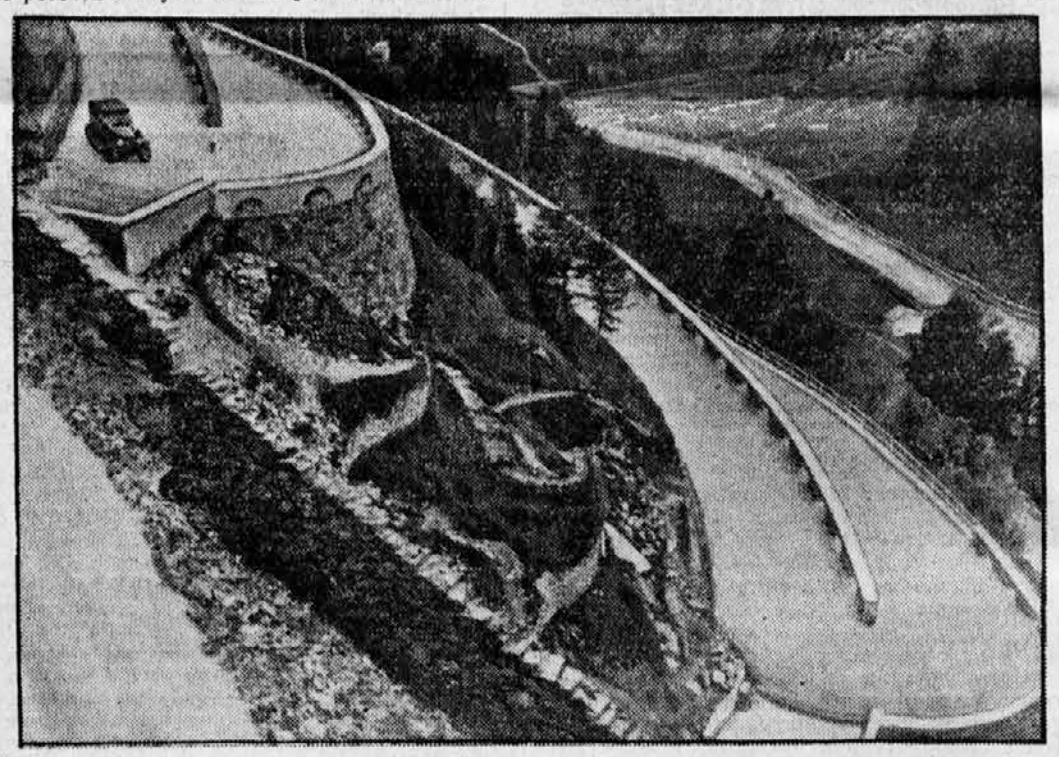

Prelaz Splügen v Alpah.

J. Jurca: 16

Beg čez Azijo

Že proti jutru smo prijezdili do nekega na samem stoječega karavanseraja, ki ga je skoraj od vseh strani obkrožalo gorovje. Tukaj je bilo kratko posvetovanje, gremo naprej, ali ostanemo. Ostali smo, toda živeža nismo imeli nikakega ne za nas, ne za živali. Mule so žive gnile: slamnata sedla so jih ožulila in ker ni bilo časa za zdravljenje, se rane niso celile in so celo širile strašanski smrad okoli sebe. Poleg tega že več dni niso dobile hrane!

Mimo seraja je tekla majhna, črno zamazana voda. Ob bregu je rastla redka trava. Sem smo spustili uboge živali, naj bi se malo napasle. Ni pa trajalo pol ure, ko so se prikazale trume razbojnikov na konjih. Hitro smo spodili mule in konje na dvorišče, mi smo se pa povzpeli na zidovje in smo s svinčenkami pozdravili prišlece. Kajpak so prav tako hitro zbežali nazaj v gore, iz katerih so nam vračali pozdrav dobrega jutra. Major se je hudoval, zakaj smo pričeli streljati, mi ga pa nismo mnogo več poslušali.

Visok je bil zid karavanseraja ali še višje so bile gore, iz katerih je neprestano bruhalo. Na dvorišču so nam ubili že par mul in konj. Tudi mi smo jim krepko odgovarjali.

Okoli dveh popoldne smo opazili, da se je spustila proti nam 200—300 mož močna četa. V hitrih skokih so se bližali obzidju. Konzul nas je vprašal, ali bi se dobilo vsaj pet mož, ki bi se upali iti tem predrznežem nasproti in jih pozdraviti. Zopet smo bili mi trije, ki smo bili ponoči za zadnjo stražo, tudi zdaj prvi, pridružil pa se nam je še neki Poljak. Komando je prevzel poročnik Waldman. Odprli smo nato močna vrata in se pognali proti sovražniku. Toda tukaj nas je morala varovati božja roka. Iz vseh gora so divje sipali debele krogle na nas. Padale so tako na gosto, da smo si lahko napolnili žepe z njimi. Na povelja smo se v skokih pomikali naprej. Merili smo tako dobro, da je že po prvih naših strelih nastala zmeda v razbojniških vrstah. Ker je bilo toliko nasprotnikov, jih je bilo lahko zadeti. Nenadoma so začeli bežati, nakar smo še z večjim veseljem streljali za njimi. Kajpak so nam krepko vračali strele, zakar se pa nismo dosti zmenili. Bili smo že tako navajeni krogel, da se niti skrivali nismo več. Pokonci, kot bi nam godba igrala, smo se vrnili v seraj.

Razbojniki se do noči niso upali več pokazati svojih črnih butic, čeprav je trajalo obstreljevanje do mraka. V mraku, ko je puškarjenje nekoliko prenehalo, nas je konzul Zeiler že zopet zbral skupaj in nas je nagovoril: »Tovariši zadela nas je težka usoda! Obkoljeni smo krog in krog od sovražnika. Število naših bojevnikov se je skrčilo. Mi sami smo izmučeni in nam pešajo moči. Nocoj bomo zopet skušali prodreti skozi sovražne vrste. Ako pa si kdo upa sam zbežati in se rešiti, se tudi lahko. Takoj dobi vsak dve vrečici denarja: v eni je zlato, v drugi je srebro. Če se razbežimo, da ne boste brez sredstev in da si boste znali pomagati. Iz seraja bomo odšli skupaj. Nihče ne sme streljati! Ali ste razumeli, Jurca?« Ali naj se pustimo kot kure podaviti neumnim Azijatom?« — »Skušali bomo, da se jim izmuznemo!« — »Kako, saj so že podnevi zasedli vse kotičke, kaj šele zdaj ponoči!« — »No ja, to bomo že še videli! Še enkrat: brez mojega dovoljenja ne smete streljat!«

To bo gotovo moja smrt, sem si mislil. Brez konja sem! Ako je volja božja, pa naj bo! Iz stolpov nismo več streljali. Hitro sem se povzpel do najbližjega, da zmolim par očenašev in se priporočim Mariji. Že skoraj na vrhu sem zapazil vrh stopnic Poljaka Čilinskega. Ujela sva se z očmi. Bil je videti čudno nemiren. Gotovo je slutil, da mu bodo tisti ljudje, med katere je razdelil toliko milodarov, vzeli nocojšnjo noč življenje. Pustil sem ga samega, ker sem si mislil, da gotovo ne išče brez vzroka samote. Ko sem se vrnil na dvorišče, so ravno odpirali vrata Perzu, ki smo ga že zjutraj poslali v vas po kruh. Pripravljeni na vse, smo ga vendar začudeno gledali. Bil je čisto nag, brez kruha seveda, le klobase je prinesel na hrbtu, ki so mu jih naložili razbojniki s šibami.

Pripravili smo se na odhod. Odprli smo močna vrata in previdno zapustili seraj. Toda kaj, ko so ranjene in lačne mule prskale, kot bi hotele pokazati svojo nezadovoljnost. Tudi noč ni bila preveč temna. Krog in krog ob vznožju gora so plamteli ognji. Kakor hitro so čuli, da gremo, so ogenj pogasili. Nemški častniki, Afganistanci in naši vojaki, vsi ti so se zbrali spredaj pred karavano, le mladi poročnik Fassling in jaz sva bila za karavano.

Pred par dnevi smo imeli še kažipota — nekega derviša, ki pa jo je popihal s konzulovo mulo in z vsem, kar je bilo na njej. Zdaj smo jo udarili iz seraja na slepo srečo.

Pričakoval sem vsak trenutek napada. Sedeč na muli, sem napenjal oči in držal v roki pripravljeno puško. Že smo bili blizu gor. Nenadoma sem tedaj zapazil črne pošasti. Zagnale so se na nas na konjih s čudnim krikom: »Lu-lu, lu-lu, lu-lu!« Napasti so nas hoteli tudi od strani. Misleč, da se bomo postavili v bran, sem skočil z mule. Fasling je zavpil: »Ne streljaj! Beži! Vidiš, da vse beži!« — »Prepozno, zdaj ne ubežim!« — »Zakaj si spustil mulo? Daj roko!« Hitro sem mu dal roko in bežal poleg galopirajočega konja. Razbojniki so bili že itak za nama in so besno streljali v bežečo karavano.

Jaz sem se hitro upehal in ko sem zadel z nogo ob kup peska, me je vrglo s tako silo, da sem se iztrgal iz Faslingove roke in se zaril z nosom v pesek. Kot blisk mi je švignil zdaj rešitelj izpred oči. Preden sem mogel ustreliti, je že držal razbojnik za mojo puško in mi jo je iztrgal iz rok. Drug me je zgrabil za pas, kjer sem imel patrone. Suval me je sem in tja, dokler ga nisem odpel. Bilo je vse črno jezdecev, ki so se divje kričeč podili mimo mene. Tik za njimi so drli tofajči. Eden izmed teh me je zgrabil za vrat in pričel trgati obleko z mene. Eden mi je slačil bluzo, drugi čevlje, tretji dokolenke, jaz sem pa stokal in z roko grebel v pesek, v katerega sem vtaknil vrečico z zlatom. Ko so vsega oskubili — pustili so na meni le srajco in spodnje hlače — me je eden izmed njih sunil z nogo proč.

Kakor hitro so odšli, sem pričel odkopavati pesek. Na moje presenečenje o vrečici ni bilo sledu! Nisem se še pomiril radi tega, ko je pridrvela nadme tolpa, kakršne v Perziji še nisem videl. Bili so visoki in čisto nagi okostnjaki z dolgimi lasmi. Oči so se divje svetile tem prikaznim, ki jim je viselo s pleč nekaj strganih cunj. Ko so me zagledali, so se zakadili proti meni kot stekli psi. Eden me je vžgal s palico čez rebra, da so vse kosti v meni zašklepetale in sem se zvrnil v pesek. Zdaj so pa tuleč skočili nadme in iztrgali z mene še srajco in spodnje hlače. Nobenemu izmed njih ni ostal tako velik kos kot žepni robec. Najbolj zadovoljen je bil tisti, ki je obdržal v roki rob spodnjih hlač, kjer sem imel zašita dva angleška funta, ves moj prihranek.

Svidenje v puščavi. — V razbojniškem šotorišču.

Drhal ni imela časa, da bi me ubila. Vsak si je želel še kaj več dobiti zase in so se zato podili naprej. Ostal sem sam sredi puščave, brez obleke, brez denarja in brez hrane. Kaj mi sedaj kaže storiti? Naših več ne dobim, ne glede na to, da bi bilo nevarno. Ali naj zavijem na desno ali na levo v gore? Tam bi prav tako poginil od lakote! Ali naj čakam tukaj do jutra? Zmrznem, posebno zdaj, ko sem ves potan. Spomnil sem se, da so nemški gospodje čez dan kuhali čaj. Gotovo je še kaj ognja v karavanseraju.

Krenil sem nazaj in se silno začudil, ko sem dobil tukaj sedem naših slug — Perzov, ki so oskrbovali naše mule. Bili so prav tako čisto nagi. Sedeli so okrog malega ognja in se greli. Z obrazov sem jim bral, da se jim ne zdi to nič posebnega.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.